

ERDÉLYI GAZDA

MECJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
címzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
		széri hirdetéskor					
		ft	krft	krft	krft	krft	kr
16/16	lap	14	36	170	120	200	360
8/16	"	7	18	35	60	100	180
4/16	"	3.50	9	17.50	30	50	90
2/16	"	1.75	4.50	8.75	15	25	45
1/16	"	.90	2.25	4.40	7.50	12.50	22.50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
menyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés
számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (Főtergr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. fiba számit-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina
János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Értesítés*

a III. gazd. vándorgyűlés érdekében.

Az erdélyi gazdák III. vándorgyűlése T.
intéző bizottságának szíves felhatalmazása folytán,
szíves szerencsém közhírré tenni, miszerint mind-
azon egyének elszállásolásáról, kik a dévai ván-
dorgyűlésen mint tagok résztvenni óhajtanak és
szándékukat legkésőbb f. évi sep-
tember hó 30-áig a vándorgyűlés intéző
bizottságának vagy az alább megnevezett pénz-
tárnoknak bejelentik — a lehetőségig gondos-
kodva leend.

Tagsági igazolványt 2 ft. beküldése mel-
letten Déván bizottsági pénztárnok Kenderessy
János urnál válthatni.

Kolozsvárt, 1874. szeptemberhó 16-án.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

* Tiszteletteljesen felkérjük erdélyi t. lapársainkat ezen
"Értesítés" szíves átvételére.

Szerk.

Gyümölcseim.

(Folytatás.)

Vesztfáli harang körte.

(Kuhfuss; Westphalische Glockenbirn).

Származása. Ekörtefaj Hannoverában „Kuh-
fuss“ (magyarul „Tehénláb“) név alatt van elter-
jedve. Vesztfáliában „Harang körtének“ nevezik. Ma-
gyar nevül én ez utóbbit választottam. Alakjára
nézve nem igen hasonlít ugyan a haranghoz: de any-
nyira otromba alaknak sem találom, hogy a tehén-
lábnál szebb nevet ne érdemelhetne. A gyümölcs a
légben, az ég és föld között lengő ágakon születik;
mint félig meddig légi gyermeke a természetnek meg-
kivánhatja tőlünk, hogy kissé szebb nevet adjunk
neki a sárral és piszokkal közel érintkezésben álló
tehénlábnál. Ojtóvesszejét 1870-ben kaptam Oberdieck
superintendens urtól. Taval már bemutatta nálam
a fajtán első gyümölcseit, melyek fajom valódiságát
bebizonyították.

Érés ideje. sept. első harmada.

Minősége. A kevésbé kényes izlésűeknek,
kivált pedig a népnek, nyersen is kedves gyümölcse:
de aszalványnak s egyéb háztartási czélokra I. rendű,
kitűnő. Főzve husu megvörösödik.

Nagysága. Jókorá nagy.

Alakja. Sokban hasonlít a „Nyári Kálmán

körte" alakjához. Legnagyobb átmérője rendszerint középtájra esik, honnét kelyhe felé néha meglehetősen gömbölyödve, néha tompa kuposan végződik úgy, hogy itt talpán jól megállhat; szára felé pedig elejénte alig észrevehetőleg, de a száras végtől nem megszire hirtelen behajlással fogy s rövid, egyenetlen, tompa csucsban végződik. A gyümölcsön többnyire széles, husos dudorodások húzódnak végig, melyek közül egynémelyik jól kidüleszkedik; minék folytán a gyümölcs egyik oldala gyakran hizottabbnak látszik, mint a másik. Kelyhe nyílt, fölálló vagy kissé szétterülő osztványokkal többnyire buczkos emelkedésektől körített szük és sekély mélyedésben ülő. Szára vastag, fás, néha töve felé husos, elég hosszú, többnyire husos buczoktól félre nyomott, vagy sekélyke mélyedésbe helyezett.

Szine. Bőre sima, csaknem fényes, bágyadt zöld, értével sárgászöld, napos oldalán egy némely gyümölcse némi igénytelen pirossal van befuttatva és tarkázva, mely szinezet a gyümölcs értével derültebbnek látszik; többnyire azonban hiányzik róluk a pirosság. Pontozata sűrű, a piros színben fehérszürkének látszó. Rozsda alakzatok és foltok, kivált a kehely és szár körül, majd minden gyümölcsön találhatók.

Izlelése. Husa bágyadt fehér, durva szemcsésnek látszó, de nem köves, tömött, szalonnás, tulértével lisztes; leve nem bő, de igen édes fűszeresizü.

Fája. Erőteljes, edzett s mihelyt jól kinötte magát, évenként bőven termő. Szabadon álló gyümölcsösben szál as fának nevelendő. Sűrű lombos koronát alkot. Nagy fává növekszik és sokáig él. Helyben nem igen válogat. Még nálam is daczol az itteni kedvezőtlen körülményekkel. Gyümölcsei jól megállják helyöket a fán.

Vesszei. Elég hosszúak, fölálló; oldalvesszei elég tágas szögekben elálló, közép vastagok, merevek, többnyire bunkós hegyben végződök; sárgászöldek, alig könyökösek; apró fehérszürke pontokkal elég sűrűn pontozottak; rövid levélközüek.

Rügyei. A vesszők alján lapulók; fönnebb elálló, aprók, rövid kuposak, hegyesek, sötét gesztenyeszínűek; alig kiemelkedő, sima párkányos vagy csak alig szembetűnően hármabordás ülőlapra helyezettek.

Virágrügyei. Kicsinyek, tojásdadok, sötét gesztenyeszínűek, alig hegyesek.

Levelei. Elég nagyok, vékony, de keményszövetűek, tojásdadok vagy kerülékesek, többnyire kes-

keny, szurós hegyben végződök; laposak, csak kissé völgyesek; fölfelé álló nyelökről csaknem vízszintes állásba helyezkedök; fényesek; alig észrevehető apró, finom fogakkal szabályosan fűrészeltek. Levélnyelök közép vastag, a vesszők alján elég hosszú és vékony, a vesszők hegye felé rövid, zömök, a fától el-s kissé fölfelé álló. Levélpálhái hosszúak, fölfelé állók, igen vékony fonalidomuak, hamar elhullók.

Leirói. Oberdieck, Illustr. Handb. der Obstk. II. 233. Pomol. Notizen, 97. lap.

Lucas, Auswahl werthvollen Obstsorten III. 76.

Észrevétel. Zordabb vidékekre, pl. a magyarországi éjszaki kárpátok lakott völgyeire és lejtőire, vagy Erdélyben a székely földre nagyon ajánlatos volna e jeles gazdasági gyümölcs. Hogy itt az Alföldön mennyire lesz érdemes? erre megfelelően több éves tapasztalat kívántatik, mint a mennyivel még most rendelkezem.

Bötermő körte.

(Ah mon dieu!)*; Liebesbirn.

Származása. Honnan és mikor származott? ismeretlen. Annyi áll, hogy a régi francia gyümölcsészek előtt már ismeretes volt. Igy Merlet, már 1675-ben emlegeti. Francia nevét némelyek szerint a Sedan melletti Mont dieu nevü, régi, karthausi apátságtól származtatják; mások XIV. Lajos francia király ama fölkiáltásából (Ah mon dieu!) származtatják, melyet töle egy ily, gyümölcsössel gazdagon meg rakodott körtefa láttára kiejteni hallottak. Ez utóbbi elnevezés, bármily nevetséges is, a francia gyümölcsészek minden ellentörekvése daczára náluk máig is fönnáll. A németek „Liebesbirn“ név alatt ismerik és terjesztik. Magyar nevéül sem a francziát, sem a németet el nem fogadhatjuk. Amaz körte elnevezésnek nevetségesen hangzanék nyelvünkön is; emez pedig oly valami finom, gyöngéd tulajdonokat sejtetne e körtében, a milyenekkel, szerencsétlenségére! épen nem dicsekszik. Legjobban illik rá a fönnebbi elnevezés, mely a francia leírásokban, mint egyik hason-neve e gyümölcsnek, szintén előfordul. Ojtóvesszejét 1870-ben kaptam Oberdiecktől. Ez időtől fogva már úgy a fajfán, mint a faiskolában róla tett ojtványaimon bemutatta gyümölcseit.

Érésideje. Aug. vége vagy sept. eleje.

*) „Ah mon dieu!“ indulatszó. Magyarul = „Oh Istenem!“
B. M.

Minősége. Mint csemege gyümölcs nálam III. rendűnek is alig járta meg. Francia és német gyümölcsészek II. néha III. rendűnek találják: de mint piaczos gyümölcs az I. rendűek közt foglalhat helyet.

Nagysága. Jóval kisebb a közepszerűnél.

Alakja. Hol szabályos, hol kissé elgörbült körteforma. Kelyhe nagy nyílt vagy félig nyílt, fölálló, szarunemű osztványokkal sekélyke mélyedésbe vagy csaknem a fölszinre helyezett; miért is kelyhes végén ritkán bír megállni. Szára elég hosszú, fás, alja felé husosgyűrűzetű, kissé görbe, a gyümölcs csucsából kiálló, néha némi sekély és szűk türegbe szoritott.

Szine. Bőre kissé kemény, elejénte zöld, behintve sötétzöld szegélyű szürke pontokkal; később citromsárga; napos oldalon sötét vörössel mosott és pettyezett; itt ott szakadozottan, kelyhe körül azomban sűrűn összefolyt rozsdával bevont.

Izlelése. Husa fehéres, vagy sárgásfehér, durva szemcsés, keménykés roppanó, pezsgő; magháza körül hol sűrűbben, hol ritkásan köves szemcsés; leve némelykor elég bő, édes, fűszeres, de, ha nem tökéletes értkorában élvezzük, édességében némi fanyarság is vegyül. E tulajdonát, melyet én is tapasztaltam, Jahn, német gyümölcsész megemlíti; de más gyümölcsészek mind hallgatnak róla.

Fája. Erőteljes növési, edzett; helyben nem válogató; magas, terebélyes fákat alkotó; korán termő. Termékenységre vele ugyszólván egy körtefa sem mérhető. Fürtökben termő gyümölcssei ritkán férgesednek, jól megállják helyöket a fán s könnyen szállíthatók. Utak szegélyzetére is igen alkalmas volna e faj; de nagy városok mellett bárhol tenyészük is, mindenütt képes lesz kifizetni a helyet, a melyet el foglal.

Vesszei. Közép vastagok és hosszúak, simák, sötétbarnák, fiatal korukban sötétpirosak, molyhosak; vezér vesszei egyenesek, fölálló; oldalvesszei elég tágas szögekben elálló; apró, fakósárga pontokkal; rövid levélközűek.

Rügyei. Kuposok, hegyesek, lazapikkelyűek, a vesszőkkel egy irányban fölfelé állók; fakóval árnyalt sötétbarnák; alig kiálló, sima párkányos ülőlapra helyezettek.

Virágrügyei. Középnagyok, kuposak csaknem gömbölyűen végződők, lazán álló pikkelyekkel borítottak, sötét barnával és szürkével árnyalt vörhenyesek.

Levelei. Közép nagyok, vékony, de keménybőrűek tojásdadok vagy kerülékesek, laposak vagy

csak kissé völgyesek, elgörbült, hosszúak, keskeny hegyben végződők; alig iveretek; sötét zöldek, fényesek; fiatal korukban alul-fölül molyhosak; itt ott hullámos-szélűek; finoman fűrészeltek vagy épszélűek. Levél-nyelők a vesszők alján hosszúak, lefelé görbülő, a vesszők hegye felé mind-mind rövidebb, fölálló. Levélpálhái a nyélre, szokott helyöknél kissé fölebb helyezettek; igen aprók, fonálidomnak, hamar elhullók.

Hasonnevei. Mont dieu; Abondance; Petite fertile; Roth punktirte Liebesbirne stb.

Leirői. Diel, kernobstsorten (1804) III. 96.

Jahn, Illustr. Handb. der Obstk. II. 243.

André Leroy, Dict. de pomol. I. 93.

Mas, Le Verger, II. köt. 119. lap, és sokan mások.

Angelina körte.

Jeles csemege gyümölcs, I. rendű, középnagy, szép körtealaku, néha kissé tojásdad, nyílt kelyhű; hosszú, görbe, fás száru; finom világossárga, néha napos oldalán pirosasbőrű körte. Husa bágyadt fehér igen finom, olvadó, magháza körül sem köves; leve igen bő, üdítő czukros borizű. Érik aug. 2-dik felében. Fája vignövésű, korán és bőven termő; gyümölcssei jól megállják helyöket a fán. (Bővebb leírását lásd „Gy. mezőgazda“ 1874.)

Heyer czukorkörtéje.

(Heyers Zuckerbirn.)

Középnagy, szabálytalan körtealaku, I. rendű gazdasági és piaczos gyümölcs. Bőre kissé vastag, sárgás; napos oldalán néha igénytelen, lángos pirossal befuttatott; sűrű, de alig észre vehető finom pontozatu. Husa bágyadt fehér félínom, félig olvadó, magháza körül sem köves; leve elegendő, kellemes savanyval emelt czukorédes izű. Érik sept. elején. Fája erőteljes, sugár termetű, korán és bőven termő. Gyümölcssei meglehetősen daczolnak a szelekkel. Terjesztésre méltó. (Lásd: „Gy. mezőgazda“ 1874.)

Bereczki Máté.

Mezőségi dolgok.

Az idő már ősze jár, gólya fecske feuntartási ösztönét követve, itt hagyott bennünket, szebb jobb hazát keresve magának, mely vágyait, kívánságait képes kielégíteni. Nem jó neki ez a föld — uj hazába vándorol.

De nem csak a vándormadarak hagynak itt bennünket, hanem egy izgató mozgalom folytán a Mezőségeen igen

sok szegényebb sorsu román atyánkia készül hazáját itt hagyni, új hazát keresni Oláhországban.

Ki e mozgalom feje, nyilvános titok.

Vajjon nem gondolja-e az illető, hogy nemzete ellen vétkezik? Fényes ígéretekkel csábítatnak a könnyen hívők; jobb, munka nélküli élet ígértetik nekik, s a vége az lesz, mi a kivándorlók nagy többségéé: nyomor és kétségbeesés s annak folytán átok a csábítókra.

A jobb hazát keresők azon reményben ringatják magukat, hogy mihelyt átlépik hazájuk határát, ott tárt karral, talán banderiummal várnak reájuk, tele zsák, tele hordó, föld, marha bocsátatik rendelkezésükre, ők ott mezei paradicsomi gond nélküli életet folytathatnak, adót nem fizetnek, közmunkát nem teljesítenek, általában leendő új hazájukban eddig nem tapasztalt bőségben fognak uszni.

De miért akarnak vándorolni? Azt vetik okul, hogy szegények vagyunk, nem tudunk megélni, nem vagyunk képesek a reánk rótt adót és egyéb terheket viselni, továbbá, hogy a birtokosság eddig minden gabonáját kézicséppel részibe verette el s most a gőzcséplőgép e keresményeket megszüntette.

Tagadhatatlan hogy eddig egy-egy faluban ez uton élelemmel és szalmatüzelővel 20—40 család el volt látva.

Ha valahol, akkor a Mezőségen él meg a munkás ember; kinek épek tagjai és nem köti a restség vaczkához és nem élvezi — ha élvezet — keresményét pálinka alakban, az a Mezőségen nem nyomorog.

Figyelemmel kísérve egy napszámoscsalád évi munkáját azon meggyőződésre kell jutni, hogy épen még egyszerű annyit dolgozhatnak a nélkül, hogy megerőltetné magát vagy e munkával egészségének ártana. Nyáron át alig mivel egyebet 2—3 hold kukoriczánál, ezen feles mivelés után eső rész vagy is 1—1½ hold termésre támaszkodik, ez élelmitára in spe, és ha nem terem, akkor nincs mit egyék.

Tapasztalatból mondhatom, hogy szalmás gabonámat részibe szándékoztam learattatni, és azok kiket e válatra megszólítottam felibe, harmadába kérték, pedig holdja megadott 34 vékát.

A Mezőségen kevés falu kivételével a pálinka ivás óriási mérvben üzetik, a lakosság anyagilag és erkölcsileg tönkre tétetik. Utolsó krajezárja, utolsó kupa gabonája izrael zsákjába folyik és a mámorban uszónak családja kenyér nélkül teng és már a vézna gyermekraj éhezve vágyik egy butító korty után.

A restség és rosztás beosztás következménye azután a beadósodás.

Télen annyira leköti nyári munkáját, hogy ha a nyarat megfejelelnék sem volna lehetséges az ígért munkapokot leszolgálni!

Ezek szülik azt: hogy szegények vagyunk, nem tudunk megélni és adót fizetni, jóllehet utóbbi elérte azon magaslatot, melyről már lefelé vezet az út.

Nézetem szerint szorgalmas munkás nem vágyódik Romániába, hanem becsülettel becsületos uton módon itthon keresi és eszi kenyerét. Csak a szerencsevadászók,

kiknek nincs mit veszteniök hagyják el hazájukat; vagy azok, kik fényes ígéretek által reászedetve itt elégedetlenné s a csábingernek engedve, ott reájuk sovárogyva váró aranybányákat vélnek az ígért földjén feltalálni.

Nem kell nagy jóstehetség azt mondani, hogy mire megjő a csevegő fecske és komolyléptű gólya, akkorra ők is visszajönnek és komoly dolgokról fognak csevegni, melyek lehűtik a kivándorlási dühöt.

Addig is őszintén kívánjunk nekik: szerencsés utat.

Ébner Sándor.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállitáson.

(Folytatás.)

5.) Ötödik időleges tárlat 1873. october 3—15-éig.

Az ötödik és utolsó időleges tárlat majdnem kizárólag gyümölcs- és szőlőfajok bemutatására volt szánva. és főképen azáltal nyert kiváló érdeket, hogy minden képviselt ország és tartományból egy nagyobb collectiv kiállítást rendeztek, mely annak termelési viszonyait hiven előtűntette.

Hogy ezuttal is Magyarországon kezdjük, mindenekelőtt constatálnunk kell, hogy hazánk fölénye gyönyörű szőlőkiállításában nyilvánult. A balatonvidéki híres bortermelő Bogyai Lajos roppant számú szőlőgyűjteménye nem csak a példányok szépsége, hanem azoknak czélszerű és megnyerő elhelyezése által is tündökölt. Cserapes szőlőket bátorkeszi lelkész Kovács József és a budai orsz. szőlőiskola nevében Dr. Entz Ferencz állítottak ki; mindkettő szép gyűjtemény volt correct elnevezésekkel. Kitűntek még Dr. Málnay Ignác, Tahi-Tótfalu; a pozsonyi szőlőtermelő egyesület, Mathiasz János kassai kertész, keszthelyi Trsztyanski Lajos és a horvát gazd. tanintézet (Kereszturon) collectiói. A magyar osztály közepén vándortanár Luhrácsy Sándor által rendezve, nagyobb gyűjtemény emelkedett, mely Magyarország kivitelképes mezei és kerti termékeit tartalmazta. A milyen nagy volt a rendező ur fáradhatatlan buzgalma, épen oly csekély mérvben talált támogatásra az ázsiai közönyből ki nem vetközhető termelők részéről. Rimaszombatból Kraetschmar C. A., a Kunságból pedig Fél-egyháza városa küldöttek érdekes collectiókat. Erdély szőlészete s gyümölcsészete egyáltalában képviselve nem volt. A gyümölcs legnemesebb fajtaát kivált őszi baraczk és mogyoróban Gróf Zichy Ferencz pusztá-födémesi kertésze, a híres Richon Ágoston mutatta be.

Ausztria tartományai közül ezuttal is Dél-Tirol nyerte el a pálmát, a botzeni gazdasági és kertészeti egyesület, valamint a Societá agraria di Rovereto gyönyörű gyűjteményei által. Az első mintegy 1100 gyümölcsfajtaát mutatott be, u. m. asztali szőlőt, borszőlőt, almát, körtét, dinnyét, őszi baraczkot, fügét és egyéb déli gyümölcsöt. A rovere-

tői társulat csak 145 fajtát küldött ugyan a különféle gyümölcsökből, de példányainak correct volta minőségileg egyrangú versenytársá emelte elődjével. Hogy mindkét küldeményben Tirol büszkesége a ferér és piros rozmarin alma főszerepet játszott, tán mondanunk sem kell.

Styria egy nagyon szép gyűjteményt állított ki, melynek létrejötte főképen Dr. Mullé és Goethe urak buzgalmanak köszönhető; számszeriat 530 alma- 120 körte- 285 szőlő- és 90 másféle gyümölcsfaját lehetett látni, első sorban kiemelendő Styria specialitása a borsdorfer vagy szokottabb nevén maschanker-alma.

Több kisebb-nagyobb gyümölcs és szőlőcsoportozat közül még a klosterneuburgi gyümölcsészeti s szőlészeti iskola-igazgató Báro Babo által rendezett kiállítás tünt ki, mely a Bécs vidéki szőlőket és a legczélszerűbb borászati eszközöket egyes csoportozatokban mutatta be.

A külföldi tartományok közül Szászország csinos gyűjteményt küldött, melynek főérdeme abban állott, hogy termelési vidékek szerint volt feltüntetve s így mint országos képviselő szerepelhetett. Ezen kívül még több német egylet, intézet és magános állított ki kisebb-nagyobb számmal és értékkel biró collectiókat; névszerint megemlítjük a hildesheimi kertészeti egyletet, a hohenheimi gazd. tanintézetet és duderstadi (Hannover) Kniep Károly urat.

Franciaország főleg csak almával, de teljes sikerrel versenyzett, méltó képviselője a Baltet testvér cég volt Troyesből, s 210 fajta kiváló szép példányokat foglalt magában.

Belgium, melynek a kertészet és gyümölcsészet terén vezérszerep jutott, két legnagyobb társulata által vett e tárlaton részt. Az egyik a „Cercle d' Arboriculture“, székhelye Gent, a másik a „Société centrale d' Arboriculture“, mely az ország fővárosában Brüsszelben székel. Mindkettő számtalan fajtát mutatott be, a legnemesebb, a legjobb minőségben és egytől egyig tökéletesen correct példányokban.

A kis Dánia nagyon szép gyűjteménnyel jelent meg, melyet a kopenhágai kertészeti egylet „Hortulania“ mutatott be. A fajták és példányok szépsége elismerő tanúságot tesz Dániának pomologiai haladottságáról.

Szakértő és laicusra egyaránt meglepő hatást azonban a svéd gyümölcstárlat gyakorolt; mely szintén termelési vidékek szerint rendezve, ezen északi országnak gyümölcsészetét a legkedvezőbb színben tüntette fel. A 800 számból álló collectió 11 tartományból, — melyeket e célból a tudós botanikus Dr. Anderson beutazott, — került ki és faradhatatlan rendezőjének teljes dicsőséget aratott. A legdélibb tartomány Schonentól (56° ész. széles) a legészakibb tartomány Medelpadig (63° ész. széles) minden fel volt tüntetve, mi ezen éghajlat alatt egyáltalában termesztethető — és nagyon természetes, hogy sem fajták sokasága, sem a példányok fejlettsége tekintetben Svédhon, kedvezőbb fekvésű országokkal versenyezni nem képes — de a meglepő hatás abban állott, hogy úgy szólván egy „terra incognita“ lépett elénk és megmutatta, hogy a gyü-

mölcsészet terén adott viszonyaihoz képest oly magaslaton áll, mely bárminő más országnak is becsületére válnék!

Említést kell még tennünk azon gyümölcsutánzatokról, melyek e tárlaton be voltak mutatva. Az első helyet itt Olaszország foglalta el: Valetti Ferencz Turinból 2200 különféle gyümölcsfaját hozott — közte 735 szőlőváltozványt — csudálatos természetes hűséggel; utánna a brüsseli Société centrale d' Arboriculture-t illeti az elismerés, mely mintegy 750 szépen sikerült utánzatot küldött.

Végül hazánkra vonatkozólag egy körülményt nem hagyhatunk említetlenül, mely már a tárlat folyama alatt is visszatetszést szült és azóta még jó akaratú referensek által is jelentéseikben megróvással említettett — azt t. i. hogy a jelelésre használt nevek majdnem kizárólag csak magyar nyelven voltak feltüntetve! A látogatók, de kivált a szakemberek nagy többsége a magyar nyelvet nem birva, összehasonlításokat, tanulmányokat nem is tehetett; és úgy féltett nemzetiségi önállóságunkat dicsőségesen megmentettük ugyan ott, hol senki meg nem támada; — de a kivívni óhajtott eredményre nézve teljesen czélt tévesztettünk!

6.) Az állandó tárlat 1873. május 1— november 2-áig.

Az állandó tárlat keretébe az összes parkrészetek, virág és cserje csoportok, gyümölcsfa- és szőlőültetvények tartozván; a mi figyelmünket természetesen csak az utóbbiak köthették le. Ezen telepek helyisége az u. n. Heustadelwasser — a Dunának egy kis mellékága — megett terült el és mély fekvése később az összes ültetvények végyenyészetét okozta, melyek a szó szoros értelmében vízbe fuladtak. Hazánkon kezdve, először is Gróf Zichy Ferencz fődémesí kertészetéről kell megemlékeznünk, mely Richon kezéből ügyesen nevelt redély fákat mutatott be; utánna a keszthelyi m. kir. gaz. tanintézet fácskái foglaltak méltó helyet Dr. Lekischnek zámi (Erdély, Hunyadmegye) tenyészintézete és a többször dicsért horpácsi főkertész Schilhannak faültetvényei szintén nagy tetszést arattak.

Ausztriából a klosterneuburgi intézet derék igazgatója, báró Babo, egy nagyobb szabású minta-faiskolát mutatott be községek számára, mely csinos és czélszerű berendezésével a szakértők osztatlan tetszésében részesült.

Bécs vidékéről még a Rosenthal cég állított ki nagyobb-szerű gyümölcsfa-telepet, míg Csehország csakis Jellinek által Czimeliczről volt képviselve, még pedig állítólag új nemesítési módszer szerint nemesített fák által. Ezen Jellinek-féle „találmány“ nagy port vert kivált a magyar gazd. szaklapokban, azonban kénytelenek vagyunk bevallani, hogy minden igaz ok nélkül. Jellinek eljárása nem áll egyébből mint az u. n. lapozásból (nyereglapozás, Anschäften, Anplatten) és szédelő modora, mellyel e már félszázad óta ismert módszert kikürtölte, minden szakértő által elítéltett, sőt mi több, bemutatott fácskái is kifogás alá estek! Hivatkozunk e tekintetben a nemzetközi pomologiai congressus tárgyalásai során Belke és Lucas nyilatkozataira,

továbbá Goethe Hermann és Dr. Fenzl Ede hivatalos jelentéseire sat. és azt hisszük, hogy ily auctoritások döntő ítélete elegendő lesz arra nézve, hogy kertészet-kedvelő közönségünk Jellinek felett napirendre térjen!

A Schwarzenberg herczegek diszes pavillonja előtt a szebbnél szebb gyümölcsfák festői csoportja volt látható: magasra neveltek, pulyák és redélyfák összhangzatos változatosságban gyönyörködtették a szemet.

Elsass Lotharingia szőlészetét Amblard ur szép telepe képviselte.

Franciaország tudunkkal itt csak két kiállítóra talált: az első, Baltet testvérek, e téren nem aratott oly di-

csőséget, mint gyümölcstermékeinek kiállításával; míg a másik Durand ur, Bourg la Reineből, Páris mellett, valamennyi versenytársait tulszárnyalva — sit venia verbo — ideális szépségű redélyfákat mutatott be! Fájdalom az említett és egyenként mind meg annyi szép gyűjtemény nem sokára szerencsétlen fekvésének és a nagymérvű esőzésnek áldozatul esett és a nagy költség és fáradsággal létesített collectiókból alig lehetett egy két hirmondót megmenteni, mely magára árván maradván, a régi dicsőségnek még árnyát sem mutathatá!

(Folyt. következik.)

T Á R S A L G Ó.

É r t e s í t é s.

A Nagyméltóságú földmivelés,- ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél az 1874^{4/5}-ik tanév I-ső évi állami alapítványos helyeit Szabó József, Szakács Péter, Szász Farkas, Végh Samu, Bőjthe Béla, Zöld József, Szabó Lajos, Benkő Sándor, Gidófalvi Mihály, Faragó István és Nagy Dánielnek adományozta.

Kolozs-Monostor, 1874. September 14-én.

Lakner József,
igazgató.

Pályázati hirdetés.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél az 1874^{4/5} tanév I-ső évi tanfolyamában mind a nyolcz intézeti szabadhely üresedésben lévén, annak betöltése végett ezennel pályázat hirdettetik.

A szabadhelyek élvezői havonként 17 frt. 50 krnak lefizetése mellett teljes ellátás t. i. szállás, élelmezés, fűtés, világítás, ágyi ruhák és törölközők mosatásában s tandijmentességben részesülnek.

A folyamodványhoz — mely legkésőbb f. évi októberhó 15-éig az intézeti igazgatóságához benyújtandó — melléklendők: iskolai bizonyítvány, keresztlevél, a szülőnek vagy gyámnak nyilatkozata, miszerint egyszer mindenkorra az 5 frt. biztosítéki s a havonkénti 17 frt. 50kr. élelmezési díjat minden hó 5-ére előlegesen pontosan fizetni magát kötelezi, végre kijelentése annak, hogy folyamodó az intézet szervezeti-, rend- és fegyelmi szabályait pontról pontra átolvasta és ismeri.

Kolozs-Monostor, 1874. Septemberhó 14-én.

Lakner József,
igazgató.

Kiállítási programm.

Biharmegye gazdasági egyesületének Nagyváradon, a vas-pályaudvar szomszédságában felépült állandó kiállítási csarnoka, folyó 1874. évi szeptember 20-án d. e. 10 órakor főkép terménykiállítással meg fog nyitattni.

Ez alkalomra kiállithatók mindenféle kül- bel gazdasági termékek, u. m. szőlő, alma, körte, barack és más gyümölcs, gabonaféle magvak és kalászkok, tengeri, kender, len s a többi olaj és takarmány magvak; lencse, borsó, bab, gumós növények, dohány, burgonya, dinnye, tök, konyha-kerti zöldség, virágok, gyógyfüvek, egyéb kereskedelmi s iparnövények nyers vagy feldolgozott állapotban, továbbá előállítási minták, kertészeti eszközök, e tárgy eladási árjegyzékek stb.

Iparczikk nem határozott tárgya a kiállításnak, mind a mellett, ha a kiállító önállóan vagy saját felszereléssel, saját állványán, asztalán kívánja kiállítani, hely adatik hozzá.

A kiállítandó tárgyak szeptember 15-ig bejelentendők, sőt be is küldhetők a kiállítási csarnokba a rendező bizottsághoz.

Küldendő — hogy megbíráltathassék — közönséges gazdasági magból legalább egy vagy két itczényi, újdonságból kevesebb, a mennyi küldhető, szőlő 2—3 fűrt, diszitve saját leveleivel, más gyümölcs legalább 3—4 darab, nagyobb termékből p. o. dinnye, tök, egy fajból egy példány is elég.

A kiállított tárgyhoz melléklendő a kiállító neve s ha lehet a kiállítmány, a termény faj valódi nevének, sajátságának, mily földben, mily gazdasági viszonyok közt s minő eredménnyel termeltetésének, az eladható mennyiségnek s árának jegyzéke.

A bejelentésnél a kiállított tárgyra nézve nyilatkozat adandó, vissza adassék-e vagy mi történjék vele, — másként a gazd. egyesület tulajdonának fog tekintetni, s a tarthatóbb, a szilárdabb tárgyak muzeumszerűleg állandó kiállításban fognak fentartatni, afféle fajokkal később is összehasonlíthatás, hanyatlása, vagy többfejlesztése megítélhető végett.

A visszavenni kívánt tárgyak bírálat után a kiállítás 5-ik napján elvitethetők, vagy újjal kicserélhetők, szilárdabb tár-

gyak azonban huzamosb időkre benthagyhatók az egyesület tulajdonával együtt az állandó kiállításban.

A kiállítók a csarnokban, mutatványaik után megkedvelt termékeikből, nagyobb mennyiséget is kiállíthatnak, s akár személyesen, akár megbizottaik által eladási üzletet indíthatnak, mely később a 4 napi kiállítás után időnként felváltva beadandó termény- s iparcikkokkal a csarnok ügynöksége által is folytatható lesz.

A kiállítás, a tárlat első napján d. e. 10 órakor, a többi napokon d. e. 9 órakor fog megnyitvatni a közönség számára és d. u. 6 órakor mindég bezáratik.

Egyes belépti díj 20 kr. a közönség részéről.

Azon kiállítók, kiknek kiállítványaik hasznosb,- tanúságosb,- egyáltalában figyelemre méltóbbak, később kihirdetendő elhatározás szerint, lehető jutalom és kitüntetésben részesülendének.

Kelt N.-Váradon, augusztus 25. 1874.

Biharm. gazd. egyesület, nevében:

Szabó József,
alelnök.

Gabóczy Károly,
egyl. titkár.

Nagy István,
Tar Imre,
szakbizottsági tagok.

EGYVELEG.

* Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányára folyó szeptemberhó 21-én d. e. 11 órakor egyetemi elnök Báró Huszár Sándor elnöklété alatt a titkári szálkán ülést tart.

* Felhívás a Pomologia kedvelőihez! Az erdélyi gazdasági egyesület kertészeti szakosztálya f. hó 20-án azaz Vasárnap délután 4 órakor gyümölcsizelési összejövetelt tart, melyre az említett szakosztály és egyesület tagjai, valamint általában a Pomologia barátjai tiszteletteljesen meghívotnak. A gyümölcsizelési összejövetelek jegyzőkönyvei időről időre az egyesület hivatalos közlönyében közzétételnek.

— A gazdasági tanintézetek újja szervezése alkalmából történt tanári kinevezések és áthelyezések a következők: a magyar-óvári gazdasági akadémiához tanároknak kinevezettek: Békessy László, Domokos Kálmán, Deininger Imre, Dr. Kossutányi Tamás, Linhard György, Sporzon Pál, Székely Mihály; ezen kívül megmaradnak az eddigi tanártestületből: Dr. Masch igazgató, Lehman Oszkár, Dr. Rodiczky Jenő, Thallmayer Viktor, Ulbricht Richard, Jammerspach Ferencz, Nedeczky Ferencz, Stollár Gyula, Köhler Vilmos, Renner Gusztáv. A keszthelyi gazdasági tanintézet igazgatójává Balás Árpád nevezetett ki, tanárokká: Sissovcics Károly, két tansegédi állomás még betöltendő. Az előbbi testületből maradnak: Engelbrecht Károly, Csengei Vilmos, Csanády Gusztáv, Galba Károly, Soós Mihály, Bolke Tivadar, Sparzam Pál. A debreczeni (egyelőre felsőbb) gazdasági tanintézet és a debreczeni földmives iskola igazgatójává Molnár Lajos nevezetett ki. Kinevezettek:

Bukuresti János, Dr. Ekkert József, Szentkirályi Ákos, Szücs István, egy erdészeti segédtanári, két póttanári állomás betöltendő. Megmaradtak: Dr. Schwarzer Viktor, Pekár Imre. A Kolozs-monostori gazdasági tanintézetben Kertész György tanárrá nevezetett ki, a Székely elmenetele által megürült helyre. A többi megmaradt. A kassai gazdasági tanintézet csak 1875. őszén nyitvatván meg, a már múlt év óta ott működő kertészen kívül jelenleg csupán az igazgató nevezetett ki Barkassy Kálmán személyében. A hradeki földmives iskola, érdiószegi és tarczali vinczellér képezdek személyzete változást nem szenvedett.

— Állammének árverezése Kolozsvártt. A sepsi-szt.-györgyi államménteleg igazgatósága hirdetményben tudatja, hogy f. hó 21-én d. e. 10 órakor városunk főterén több állammén nyilvános árverezésen el fog adatni. Az árverezést hazai lótenyészítő gazdáink figyelmébe ajánljuk.* (K.)

* Komló- és sergyártásikészletek kiállítása. Hagenau városa Elsassban f. 1874 octoberhó 11—15-éig nemzetközi komlókiállítást rendez, melyhez maláta és sergyártási készletek tárlata is fog járulni. A Bécsben székelő francia ipar és kereskedelmi delegatión ezen kívül fel van hatalmazva egy osztrák-magyar gyűjteményes kiállítás rendezésére, mely komló mellett árpát és török buzát is fog tartalmazni. Ezen termékekből 1½ kilo (=3 font) küldendő díjmentesen Bécsbe, egyéb költség a kiállítóra nem hárulik. Bejelentések szeptemberhó 25-éig, beküldések legkésőbb szeptemberhó 30-áig eszközlendők, czim: An die Direction der französischen Delegation für Industrie und Handel, Wien I. Canovagasse N-ro 7.

* Tervek és törekvések a keszthelyi gazd. fels. tanintézet újja szervezése tárgyában czim alatt hazai gazd. tanügyünk első rendű bajnoka Sporzon Pál egy kis röpiratot bocsátott ki, melyben szóról szóra idézi azon felterjesztést, melyet még 1872 martiushó 4-én a keszthelyi tanintézet újja szervezése érdekében a földmívelési ministerium felhívása folytán szerkesztett. E röpirat közreadásával a n. t. szerző igazolni is kívánja magát azon váddal szemben, mintha ő a keszthelyi intézetnek ellensége lett volna s bizonyítja, hogy ő annak csak jelenlegi berendezésével nem értett egyet; másrészt azonban Sporzon azon méltó örömeinek is kifejezést ad, hogy a magas kormány legújabb tanügyi intézkedéseivel az akkor kidolgozott alaptervezetet teljesen magáévá tette s azt tényleg végre hajtani is fogja.

— Zalamegye területén fekvő Bajcsa községben a keleti marhavész kiütött. A vész tovaterjedésének meggátlására, valamint annak mielőbbi kiirtására megkivántató hatósági intézkedések azonnal elrendeltettek. — Zala és a szomszédos Somogy megye vészes területén a marhavásárok tartása egyelőre betiltatott, úgy nemkülönben ezen megye területén fekvő és Kotoritól egész Kis-Komáromig bezárólag terjedő vasuti állomásokon a kérődöz állatoknak és nyersterményeknek fel- vagy lerakodása egyelőre beszünttetett, azok

* Sajnáljuk, hogy a sepsi-szt.-györgyi államménteleg t. igazgatóságának nincs tudomása az erdélyi részek egyetlen gazdasági szaklapjáról és hogy ennek folytán fenti hírt egy politikai napi lapból kellett átkölcsonöznünk.
Szerk.

átvitele ellenben minden megállapodás nélkül, s a Nagy-Kanisán működő vészbizottmánynak eleve értesítése mellett továbbra is megengedett. A mi ezennel oly hozzáadással tétetik közhirré, hogy az ország összes vasuti és hajózási fel- és lerakodó állomásain az e részben fennálló szabályzat VIII. szakasza értelmében addig, míg az országban ez idő szerint uralgó marhavész megszűntnek nyilvánítani nem fog, nemcsak a kérődző állatok egyáltalában, hanem minden állati nyerstermény is, állategészségügyrendőri vizsgálat alá vonandó. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministeriumtól.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Főmunkatárs: **Vörös Sándor.**

Hirdetések.

ELADÓ MAKKTERMÉS.

Belső-Szolnokmegye **Rohi** határán a m. láposi posta ut mellett 2500 hold bükkös erdőnek dús makktermése jutányos ár mellett eladó. Értekezhetni lehet Rohiban lakó tulajdonossal.

(25)

(3-3.)

Jelzálog-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvisszonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

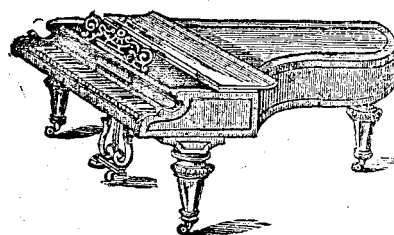
A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta utján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 38-52

ZONGORÁK ÉS PIANINÓK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz

Kijavító
intézet

Kolozsvárt.

→ a távirdai hivatalal szemben ←

Árjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(13-26)

TARTALOM: Értesítés. — Gyümölcseim (folytatás.) — Mezőségi dolgok. — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon (folyt.) — Társalgó. — Értesítés. — Pályázati hirdetés. — Kiállítási program. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	zab	török- b u z a	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajczárookban										
Kolozsvár	sept. 17	520—540	300—320	280—300	140—150	400—420	140—150	70—85	1100	20
Nagy-Váradi	sept. 7	420—500	350—400	280—340	140—170	—	130	80	800	24
Maros-Vásárhely	sept. 10	400—470	316—354	280—330	108—134	—	190—200	80—160	1040	16
Károly-Fehérvár	sept. 12	485—493	410—413	345—363	145—160	—	160—170	80—110	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	julius. 31	451—554	414	293—313	161—168	367	—	—	—	20
Besztercze	sept. 8	480—520	400	340	140	—	120—160	95—150	600	14
Nagy-Enyed	sept. 10	475—500	400—438	336—375	138—150	—	240—250	40—50	800	20
Szamosujvár	sept. 14	480—550	400—450	310—320	150—160	—	200	50	1200	16
Deés	sept. 15	580—600	420—460	310—320	110—120	—	110—120	50—80	800	14
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 75 frt 50 kr. Ezüst árkelet 103.80

Bécsi marhavásár: Felhajtattott 4174 darab hizó ökör; árak: magyar 30—32 frt, német hizó ökör 31—33 frt. a vágósúly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvárt